

VILÁGGOS SÁG

I. ÉVFOLYAM

A Z ERDÉLYI MAGYAR DOLGOZÓK LAPJA

40. SZÁM

Előre a megkezdett úton

Írta: Jakab Sándor

A Kommunista Párt kezdeményezésére a kolozsvári Népvédelmi Egyesület hatalmas gyűjtési kampányt szervezett a hetek óta ingyen dolgozó vasuti munkások megsegítésére.

A Dermata-üzem munkásai és tisztviselői elsőnek sorakoztak fel — egy napra keresetük leadásával — a vasuti munkásság megsegítésére. A többi üzemek, gyárak, szakmák dolgozói áldozatkészen csatlakoztak a gyűjtési kampányhoz. A polgárság egyrésze is felsorakozott. Kolozsvár földművesei élelmiszerekkel megrakott szekerekkel siettek a vasuti munkásság támogatására.

A dolgozók szolidaritása pillanatnyilag kenyérhez juttatta a vasuti munkásságot. A kérdés azonban ezzel még nincs megoldva. A német és magyar fasizmus sokkal mélyebb, súlyosabb sebeket ejtett Északerdély testén, minthogy ezt gyűjtéssel meg lehessen oldani.

A fasizmus lángbaborította a világot, reánk hozta ezt a pusztító háborút, egymásra uszította népeinket, felrobbantotta vasutainkat, kirabolta országunkat, legyilkolta népeink egy részét. Ennek a fasizmusnak fizetnie kell!

A hitlerista Németország már a végsőket rugja. Hatalmas erővel vonulnak fel ellene mindenfelől a szövetségesek. A Szalasiék által támogatott hitlerista hadseregnek a „saját barlangjában” való megsemmisítése már rövid idő kérdése. A hitlerizmus rövidesen fizetni fog!

A mi hitleristáink is fizessenek! Azok, akik előkészítették a talajt Magyarország háborúba lépésére, azok, akik az itt élő népeket egymásra uszították, azok, akik megakadályozták a háboruellenes mozgalmakat, azok, akik a zsidóság jogfosztását és kiirtását megszervezték és végrehajtották, azok, akik a Szovjetunió ellen uszítottak, azoknak bűnhődniük — fizetniük kell!

Kolozsvár néprendőrsége végre megkezdte a fasiszták letaróztatását. Az üzemi bizottságok folytatják a munkásság megtisztítását a fasiszta elemektől. A tanárok és tanítók szakszervezete egész sor fasiszta tanárt zárt ki a közoktatásból. Mindenhol alakulnak és dolgoznak a tisztogató bizottságok. Kolozsvár demokratikus szervezetei az egységes munkásszállal az élen megindították Kolozsvár megtisztítását a fasisztáktól. Az elindult úton határozottan, ingadozás nélkül végig kell menni.

A fasisztáknak, a háborús bűnösöknek a börtönben a helyük! Vagyunk ki kell sajátítani! Az elkobzott fasiszta vagyont egy csoportra megoldják a vasuti munkások bérének kérdését. Az elkobzott fasiszta vagyont megoldják a demokratikus kolozsvári közigazgatás sok más kérdését is!

A történelmi igazság azt követeli, hogy a fasiszták okozta károkat a fasiszták elkobzott vagyonából hozzuk helyre.

Lemondott a Sănătescu-kormány

Mihály király Rădescu vezérkari főnököt bizta meg az új kormány alakításával

BUKAREST, december 4. A román belpolitikai élet újra hullámszásban van. A Sănătescu-kormány november 5-én történt újjáalakításával — mint azt már jeleztük — csak nyugvópontra jutott volt a hosszú hetekig tartó válság. Az ország széles néptömegeinek akarata ugyanis csak részben valósult meg és számos jel vallott arra is, hogy a kormányba bevont Nemzeti Demokrata Arcvonal hat képviselője a nemzeti-parasztpárti, liberális és semleges tizenkét kormányfőrfi lassu ütemű tevékenységét — főleg ami a fegyverszüneti feltételek sikeres megoldását illeti — kisebbségben maradván, nem tudja kellőképpen a gyors megoldások felé fokozni. Gazdasági vonalon sem javult a helyzet s más téren is a demokratikus fejlődés nem látszott biztosítottak. Az újabb kormányválság elkerülhetetlen volt.

Szombaton délelőtt Sănătescu tábornok miniszterelnök hosszabb kihallgatáson jelent meg az uralkodónál és benyújtotta lemondását. Mihály király a lemondást elfogadta és Rădescu tábornok vezérkari főnököt bizta meg új kormány alakításával. Egyben Sănătescu tábornokot felkérte, hogy az új kormány kinevezéséig tovább vezesse az államügyeket. Kihallgatáson fogadta az uralkodó Maniu Gyulát, a Nemzeti Parasztpárt és Diau Bratianut, a Liberális Párt vezetőjét, majd Titel Petrescut, a Szociáldemokrata Párt és Lucrețiu Patrascanut, a Kommunista Párt élharcosait. A kihallgatások után Rădescu tábornok miniszterelnökjelölt megkezdte tárgyalásait a négy párt képviselőivel. Lapunk zártáig az új kormány névsora még nem vált ismeretessé, de nem kétséges, hogy az új kabinet összetételében ismét jelentős eltolódás következik, amelynek iránya a Nemzeti Demokrata Arcvonal javára látszik alakulni.

Erdély közvéleménye reményteljesen tekint az újabb kibontakozás elé s elvárja, hogy a megalakítandó kormány végérvényesen megteremtse az itt élő népek békés együttműködésének szilárd alapjait.

Miskolc, Kaposvár, Sátoraljaújhely, Dombóvár és Paks elfoglalása jelzik a Vörös Hadsereg ellenállhatatlan lendületét

MOSZKVA, december 3. (Rádió) Sztalin marsall napiparancsot intézett Tolbukin tábornaggyhoz, a 4. ukrainai arcvonal parancsnokához és e hadseregesoport vezérkari főnökéhez. A távirat megemlíti azt, hogy a 3. ukrainai front csapatai kétnapos harcok árán elfoglalták Kaposvár és Szekszárd városokat, valamint Dombóvár és Paks hadászati fontos községeket. A támadások során még több mint 300 községeket vettek birtokba. Moszkva lakossága 224 ágyú 20 sortűzével ünnepelte e nagyjentőségű eseményt.

MOSZKVA, december 4. (Rádió) A szovjet tudósító iroda hadijelentéséből: December 3-án a 4. ukrainai arcvonal csapatai a 2. ukrainai arcvonal egységeinek támogatásával rohammal elfoglalták Sátoraljaújhelyt, a fontos vasuti csomópontot és az ellenség erős védelmi támaszpontját. E támadások során birtokbavették még Nagy- és Kistoronyát, továbbá Csehszlovákia területén több helységeket.

A 2. ukrainai arcvonal csapatai súlyos harcok árán elfoglalták Miskolcot, ezt a rendkívül fontos hadiüzemi és közlekedési központot, amely a magyar és német hadsereget látta el. A támadás során birtokbavették a szovjet csapatok Alsóvadász, Sajó-pálfa és Felsőrákos községeket is.

November 23-a és december 2-a közt a 2. ukrainai arcvonal csapatai 7375 német és magyar katonát ejtettek foglyul és ezzel a november 3-tól ejtett foglyok szám 21.745-re emelkedett.

Kaposvártól északra és délre a 3. ukrainai arcvonal csapatai a következő fontos vasuti csomópontokat foglalták el: Szentlőrinc, Tamási és Dunaföldvár vasútállomásait. Birtokba vettek ezen felül több mint 80 helységeket, közte Pári, Bikács, Pálfa, Ertény, Kocsola és Kaposmérő községeket.

A többi arcvonalon járőrtevékenység folyt.

Üldözésbe mentek át a Dunántul a szovjet csapatok

Katonai mekatorársunk írja: Bár mennyire is fontos Miskolc és Sátoraljaújhely felszabadítása, mely áttörte a német védelmet az eperjes-tokaji hegylánc mentén és megnyitotta az utat Kassa, illetve Rimaszombat fele, jelentőségében messze előtte áll a Dunántul lefolyt nagyszabású áttörés.

Megállapítható, hogy a szovjet csapatok üldözésbe mentek át és a területnyerés mérvét csak halványan érzékelteti a 80 helysége, tekintve azt, hogy Somogyban a községek ritkábbak, mint Baranyában. Jelenleg a hadseregesoport támadásának három valószínű iránya van. Az egyik ék Kaposváron át Nagykanizsa felé, tehát a lipsei olajmezők felé halad, hogy egyszersmind lezárja a Balaton és Auszria közt a németek visszavonulási útját. A másik ék a jelek szerint Szekesfehervár felé gördül,

hogy birtokba vegye a Bakony- és a Vértes-hegység közötti átjárót, míg a harmadik ék a Duna nyugati partján nyomul előre Budapest felé.

A németeknek már csak egy választásuk lehet: az, ha ideig-óráig a Balatontól északra meg tudnak a hegysekben kapaszkodni. A Bala-

tontól délre ugyanis nagyobb hadműveletet folytatni aligha lehet.

Az egész hadművelet kulcsponnya a méri horpadás, mely Szekesfehervártól 30 kilométerre van északnyugatra. Ennek birtokbavétele az egész Dunántul és ezzel együtt Budapest is felszabadulhat.

Sztalin marsall hosszabb megbeszélést folytatott De Gaulle tábornokkal

MOSZKVA, december 4. (Rádió) A Moszkvában időző De Gaulle tábornok, a francia állam vezetője, vasárnap a Kremlben hosszú megbeszélést folytatott Sztalin marsallal. Sztalin marsall a tanácskozások után ebédelt látta vendégül De Gaulle-t.

Több felkészítő hangzott el a Szovjetunió és Franciaország közötti barátság jegyében.

De Gaulle tábornok vasárnap egy moszkvai katolikus templomban mérsén vett részt.

A Népvédelmi Egyesület gyűjtéséből

SZÁZEZER PENGŐT ADTAK ÁT A VASUTÉPÍTŐKNEK

**A romániai demokráciák élelmiszorakományokat Inditanak utba
Északerdély felé**

KOLOZSVAR, december 5. Röviden hírt adtunk már arról, hogy a vasutépítők megsegítésére begyűlt összeget vasárnap délelőtt adja át a Népvédelmi Egyesület. Szombaton este még csak 15 ezer pengőről tudtunk, ami jórészt a Világosság szerkesztősége útján gyűlt be, annál nagyobb volt azonban meglepetésünk, mikor arról értesültünk, hogy ez az összeg egy nap alatt százezer pengőre szaporodott. A Dermata munkássága ugyanis szombati fizetéséből adta le egy napi bérért a vasutépítők számára s több más nagy üzemből is vasárnapra hozták fel a munkásság hozzájárulását. A meglepetést fokozta a hóstáti földészek váratlan hozzájárulása is a gyűjtéshez.

A hóstáti földészek

a Magyar Népi Szövetség nevében már pénteken legényfutárokat küldöttek házról-házra, hogy előkészítsék minden családban a vasutépítők számára szükséges mezőgazdasági termények összegyűjtését. S amikor a gyűjtők, Zagoni Szabó Mihály, Simon József, Szalma Márton, Kilin József, Jakab György, Bereczky István, Szalma Sándor és Zagoni István gazdák, szekerikkel elindultak, maguk is elcsodálóztak azon, mennyi minden gyűlt egybe. Soha ilyen szépen adakozás még nem folyt le a Hóstátban. A földészek megértették, hogy nekik is teljes odaadással részt kell venniük a vasutépítés elősegítésében s a vasutépítő munkássággal való egyetértésüket derekasan ki is mutatták. A különféle zöldségfélékkel roskadásig megrakott szekerek egyenesen a Vasuti Munkások Szakszervezetének székházához hajtottak: egy nap alatt nem kevesebb, mint 34 mázsa burgonyát, murkot, káposztát és más zöldségféléket szállítottak be a vasutasok konyhájára.

A jó hírek hatására

sietve mentünk vasárnap a volt Varga-kávéházban elhelyezkedett szakszervezetbe.

A Varga-kávéházból kitakarították már a romokat. A kávéházi asztalok mellett most nem ülnek fekete üzleteken spekuláló kufárok, hanem kimerült vasuti munkások nyüzsögnek itt fellelkesülten. Tudják már a jó híreket. Odabent a gyűlésteremmel átalakított kávéteremben — ahol azelőtt egyetlen lókász lehvásával tízezer pengőket vándoroltak egyik dologtalan szerencselovag zsebéből a másikéba — most a vasuti munkásság bizalmiférfiai feszengenek a sorbarakott székeken. Tudja mindenik, hogy ma valami egészen nagy-horderejű beszámolóznak lesznek részesei.

A Népvédelmi Egyesület

kiküldöttjei közül elsőül Garay Ödön románul ad számot a Népvédelmi Egyesület multjáról, megemlítvén, hogy Kolozsváron a Munkás Segélygyökereztetése meg a kölcsönös segítség szellemét. „Nem veszett el tehát — mondotta — semmi sem, amit a multban a munkásság kezdeményezett. Nem hiába áldozta fel életét Józsa Béla, aki a Munkás Segély egyik létrehívója volt és akinek a munkáját örökre elpusztítani vélték azok a hatóságok, amelyek annak idején belitolták és megszüntették a Munkás Segélyt. Most újra feltámadt és tovább él a Népvédelmi Egyesület kereteiben. Ezért gyűlhetett össze oly rövid idő alatt százezer pengő a vasutépítők számára!”

Ezután a Népvédelmi Egyesület másik kiküldöttje, Weissman Klári közli, hogy a vasutépítők érdekében a kezdeményezés tulajdonképpen a Kommunista Párt vezetőségétől jött.

A Kommunista Párt 5000 pengős hozzájárulásával kezdte meg a gyűjtést. Erre adta közre a Népvédelmi Egyesület a Világosságból ismert mozgósítási felhívását, hogy „mindent a vasutépítőkért!” A Világosság szerkesztőségének 1000 pengős adománya jött másodikul segítségre. A Szakszervezeti Tanács csatlakozó felhívása adta meg a segélyakciónak azt a nagy lökést, ami aztán megmozgatta minden gyár, minden műhely és közhivatal dolgozóit. A Szakszervezeti Tanács felhívásával egy időben jelentette be a városi tanács is, hogy a városi tisztviselők és alkalmazottak szintén támogatják a vasutépítőket. „Segítségére kellett sietnünk — mondotta a szónok — a vasutépítőknek, hogy a Vörös Hadsereg és szövetségesei számára az utánpótlás vonalát helyreállítsák. Átadom tehát gyűjtésünk eredményét, százezer pengőt, de ez nem azt jelenti, hogy a vasutépítők segélyezését ezzel már be is fejeztük. A gyűjtést tovább folytatjuk és máris újabb 20 ezer pengőt jeleztek gyűjtőink”.

A forró hangulat

szinte könnyeket facsar ki a szemekből, mikor Mihail Moise Brad román vasuti munkás emelkedett szólásra. Tudatja, hogy most jött haza Aradról Közölkéti hogy Romániában megmozdult az egész munkásosztály és a demokratikus polgárság Északerdélyi inségbe jutott lakosságának felsegélyezésére. A mozgalom élén ott is a Népvédelmi Egyesület áll. Minden városban temérdek élelmiszer, ruhanemű és pénz gyűlt össze. A munkásszervezetek és a Nemzeti Demokrata Arcvonal mozgalmi Romániában mindenütt Erdélyi Hetet rendeztek. „Egész vonatkaraván érkezését várjuk a közeljövőben” — jelentette be büszkén. „Lesz nemsokára liszt, cukor és minden, amit Romániában a demokrácia szolidaritás összegyűjthet Északerdély segítségére szoruló lakossága számára.”

Ezután Timoii György emelkedik szólásra. „Munkástársak! — mondja meghatódottan — ime, megmozdult

értünk a Kommunista Párttal az élen mindenki, aki igazán akarja a Vörös Hadsereg győzelmét elősegítő vasutépítők támogatását. Köszönjük ezt a Kommunista Pártnak, a Népvédelmi Egyesületnek, a Szakszervezeti Tanácsnak, a Magyar Népi Szövetségnek és minden munkásnak, minden kisiparosnak és kereskedőnek. Külön köszönjük a mi derek hóstáti földészeinknek, hogy szekérszámra hordják nekünk terményeiket. És külön biztosítjuk szolidaritásunkról a Dermata-munkásságot is, mely a legnagyobb összeget adta össze egy napi fizetésével. Mindenki számíthat ezután a vasuti munkásság segítségére, aki rászorul. Most láthatjuk, mi a különbség a mi szervezeteink, a mi pártjaink és az elzüllött fasiszta rendszer pártjai és államkasszervezetei között. Ezekről csak folyton ígéreteket kaptunk, de bőrtönnel sujtottak, ha az ígéretet bevállalását követeltük. A munkásszolidaritás nem ígért, hanem cselekedett. A munkásszolidaritás diadalnapja ez!”

A nők nevében

ezután Guzman Erzsike kér szót a vasutas nők bizottsága nevében. Ismerteti a Szaktanács mellett működő nőbizottság munkáját. Megalakult a a vasutas gyermekek számára a napközi otthon, ahol naponta 100 gyermek kap oltalmat és gondozást. A Népvédelmi Egyesület felhívására a vasutasok feleségei e napokban gyűlést tartanak s minényáján bekapcsolódnak a népvédelem munkájába. Ez a munka lesz a köszönet azért a segítségért, amit a város lakossága s főként a munkásság nyújtott nekik.

Utána Vincze József volt Munkás Segélyvezető indítványozza, hogy a Népvédelmi Egyesület munkája érdekében alakítsanak a vasutas férfiak is bizottságot.

A lelkes gyűlés végeztével a Népvédelmi Egyesület kiküldöttjei s a vasuti munkásság megbízottjai összeültek, hogy átadják és átvegyék a százezer pengőt, tízezrek felajánlott filléreit.

Nagy István

Ujévre elkészül Kolozsvár ideiglenes telefonhálózata

KOLOZSVAR, december 2. Egy napsütött őszi napon fenekestül felfordult a kolozsváriak élete. Esküdt ellenségünk: a német, akkor már lázasan menekült. Minden megfogható értéket magával vitt. Ha pedig nem vihette — szétrombolta. Mi, kolozsváriak dermedten néztük a lelketlen pusztítást. Közben nyugtalanul vártuk felszabadítóinkat. Mert tudtuk, hogy már hamarosan jönniök kell. Keddi nap volt s október tíz t irtunk.

Valamivel éjjel előtt irtózatoss robbanás rázta meg a belváros ablakait. A telefonközpont körüli házak ablakai beroppantak. Házak dültek össze, falak repedtek meg. Az első nagy robbanást még négy kisebb követte. Végül mély, siri csend lett. A rombolók — másnap láttak — kifogástlan munkát végeztek. Kolozsvárnak nem volt többé telefonhálózata.

A telefonszolgálat kolozsvári kirendeltségének vezérigazgatója a telefonközpont épületének újrafelépítéséről és a kolozsvári telefonhálózat teljes megjavításáról és üzembehelyezéséről beszél.

A műszaki munkások bravúrja

— Legelső teendőnk az volt, hogy az orosz katonai és a helyi polgári közhatóságok részére megteremtjük a telefonösszeköttetést. E komoly munkához csupán egy tökéletesen szétrombolt hálózat állott rendelkezésünkre. Új hálózatanyagot a háborús gazdálkodás pedig nem adhat. Mit tehattünk? Sokat emlegették és dicsérték az elmúlt hetekben a kolozsvári munkásságot. En sem tehetek egyebet. Műszaki munkásaink bejárják az összes utcákat és szinte méterenként szedik össze a nélkülözhetetlen huzalanyagot.

A telefonközpontot, az új központ felépítéséig a Dózsa György utcában lévő Haas-féle épületben helyeztük el. A legfontosabb közhivatalokat már bekapcsoltuk az ujjaépített hálózatba. Talán ígérhetem, hogy ujévre elkészül az ideiglenes hálózat. Összesen körülbelül 400 állomása lesz. Ennyi elég is a legindokoltabb telefonigények kielégítésére. Az új és teljes hálózat, amelynek központja a most épülő házban lesz, a jövő év augusztus végére fog elkészülni.

— Mi történt a régi tisztviselőkkel? — tesszük fel a kérdést.

— A telefonszolgálat visszavette valamennyit. A műszaki munkások az első perctől dolgoztak. A tisztviselők pedig az ideiglenes hálózat bekapcsolása után fogják megkezdeni munkájukat.

Eddig tartott a vezérigazgató tájékoztatója. Ezután Durazzo és Mateescu mérnökök tájékoztatnak a további munkálatokról. Elhagyjuk a Haas-féle házat s kimegyünk az épülő központhoz. Pontosan a régi helyére építik. De a régi épületből semmi sincs meg. Azaz beszélünk igazat. A három szomszédos utcácska tele van vas- és téglahulladékokkal. Ebből aztán annyi van felhalmozva, hogy a közforgalom számára ez a három utca szinte teljesen megközelíthetetlen. A telefonpalota vasbordái össze-vissza törve, roncsolva, egymásra dobálva fekszenek az utca esőverte kövezetén. Ha nem állnánk egy új épülő ház előtt, azt hihetnénk, hogy elhagyott csatatéren kószálunk. De a lejtős állványokon fel és alá siető emberek szorgos munkája nyomán épülő ház új élet születését hirdetik.

Foltozzák a kábeleket

Ezután a Dózsa György-utca és a Szabadság-tér három sarka alá épített kábeltermeket nézzük meg. Az úttest alatt forrasztó lámpásokkal és huzalpárosható telefonkészülékekkel dolgozó munkásokat köszöntünk. A mérnökök elmondják, hogy a felrobbanás előtt a németek több helyen elvágták a három főkábelvezetőket, amelyben összesen 3600 huzal van — s ez ugyanannyi telefonállomásnak felel meg. Most mind a 3600 huzalt újból össze kell kötni, de előbb kábelelagazó állomásonként kétszer összehallgatva tálláttni kell a szájakat. Hatalmas munka. Egy új kábel lerakása könnyebb, mint ez a foltozás. A munkát az is nehezíti, hogy a robbanás után eső volt s a huzalok egy része elizott. Feljövünk a betontermekből s őszinte elismeréssel gondolunk a nyirkos földalatti helyen kényes, aprólékos munkát végző műszaki munkásokra és vezetőikre. Mi, amikor itt fenn járunk, nem is tudjuk, hogy milyen nagy erőfeszítésbe kerül egy-egy új telefonkészülék bekapcsolása.

Meggyőződésünk, hogy a megítélt munkahely dolgozói becsületesen elvégzik az önmagukért és mindnyájunkért önként vállalt feladatukat.

Nemes István

A Magyar Kommunista Párt javaslatot tett Magyarországon demokratikus újjáépítésére

Debrecen, december 5. A Radó István szerkesztésében megjelenő debreceni Néplap hatodik számá felülről közli a Magyar Kommunista Párt javaslatát Magyarországon demokratikus újjáépítésére. A javaslatból látni, hogy mint már azelőtt Romániában, majd Eszakerdélyben, úgy is Magyarországon is a munkásmozgalom teszi meg az első lépést az ország népi újjászervezésére. A történelmi jelentőségű javaslatot alábbtabban teljes egészében közöljük:

Házánk történelmének legsúlyosabb tasztrófáját éli át. Magyarországot met zsoldba szegődött vezetői belezitották Hitler imperialista rablóborujába a Szovjetunió és a többi szabad nemzet ellen. Azért álltak a met fasiszták mellé, mert segítséggel akarták a szomszéd népeket rázni s bent az országban továbbra könyörtelenül elnyomni és rabságot tartani a magyar népet. Ennek pünös politikának végzetes következményeit s nyíli ma a nemzet. A háboru elvesztett. A veszített háu népünk egymillió halottjába és kántjába került. Az országot kizitották a németek. Budapest, Debrecen, Győr romokban hevernek. Egy zázad szorgos munkájának gyűlcset pusztította el a német háboru. A magyar reakció háborus politikája megrendítette államiaságunk alapjait. A hazaáruló büne, hogy Magyarország szégyenletes zsoldos szerepet játszott ebben a háboruban, a legsötétebb reakció, a német fasisztus oldalán. Az ő bünük, hogy ki vagyunk rekesztve a szabad nemzetek közösségéből.

Magyarország a hitleri Németország utolsó csatlósá maradt. Meg Horthy is, aki az országot Hitler szekeréhez kötölte, megértette, hogy milyen szörnyű romlásba dönti Magyarországot a német szövetség. De Horthy nem tudta végrehajtani politikájának fordulát, mert nem tudta leküzdeni a néplömegektől való rettegését. Se a népre, se a hadseregre nem akart támaszkodni. És mikor az ország, a veresség keserű tapasztalatán okulva, éppen készült rá, hogy szakítson a hitleri Németországgal és levesse magát a német fasiszta jármót, a nyilasok német bérenc bandája a nemzet hátaá döfte a tört.

Mohács óta nem volt ilyen súlyos helyzetben az ország. Mindennek ellenére, a kommunista párt azt hirdéli: Lesz magyar újjászületés! Össze kell fogni minden igazán nemzeti, németellenes erőt! Fegyvert kell ragadni a németek és nyilas bérenciek ellen szabadságunk és függetlenségünk kivívására! Ha a nemzet kíméletlenül leszámol az országvesztőkkel, ha minden becsületes magyar összefog a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban az új, életérős, demokratikus Magyarország felépítésére, ha a nép veszi kezébe az ország vezetését, akkor Magyarország nem volt, hanem lesz! Ha a magyar nép maga veszi kezébe sorsának intézését, akkor Magyarország megmenekülhet és újjászülehet. A magyar hazafiak harcoss összefogását, Magyarországon demokratikus újjáépítését és felemelkedését szolgálja a Magyar Kommunista Párt alábbi programja.

1. A magyar nép létérdeke, Magyarország újjáépítésének elengedhetetlen feltétele a nemzet cselekvő részvétele az ország felszabadításában a német iga alól. Azonnal szakítanunk kell Németországgal és elene fordumil Minden kesekedés halálos. A magyar népnek minden erejét meg kell tesztítenie, az ország minden erőforrását mozgósítania kell, hogy hozzájáruljon a szabadságszerető népek győzelméhez, a barbár német támas megsemmisítéséhez.

A legmesszebbmenő támogatást kell nyújtani a vörös hadseregeknek, mely kijúzi a magyar földről a német elnyomókat.

2. A hazaárulókat, a háborus bünösöket le kell terírozni és átadni az erre a célra létesítendő népbíróságoknak. Vagyonukat el kell kobozni.

3. Fel kell oszlatni az összes fasiszta, népellenes, német zsoldban álló szervezeteket. Vagyonukat el kell kobozni, sajtójukat be kell tiltani. Szigoru rend szabályokat kell fogantatosítani a feloszlott és betiltolt népellenes és hazaáruló szervezetek bármilyen formában való fel-támasztása ellen.

4. A közigazgatási szerveket, a bíróságot, a honvédséget, a karhatalmat meg kell tisztítani a nyilas, hazaáruló és egyéb népellenes elemektől.

5. Hatályon kívül kell helyezni mindazokat a törvényeket és rendeleteket, melyeknek célja a reakciós rendszer védelme a néppel szemben s melyeknek szelíeme és rendelkezései ellentétesek a demokráciával.

6. Ki kell engedni a börtönökből és gyűjtőtáborokból a hazafiakat és a nép ügyének harcosait.

7. Meg kell valósítani az általános, titkos, egyenlő, községenkénti, arányos, nőkre is kiterjedő választójogot, a parlamenti és önkormányzati választásoknál.

8. Biztosítani kell a sajtó, gyűlékezési és egyesülési szabadságot.

9. Vissza kell állítani és széleskörűen alkalmazni kell az esküdtbíráskodást.

10. Biztosítani kell a teljes vallás-zabadságot.

11. A sajtóból, az oktatásból, a kulturából, a közéletből ki kell küszöbölni a fasiszta mótelyt, a népellenes szellemet, a faji és nemzeti gyűlöletet.

II.

1. A mezőgazdasági munkások és cselédek, a törpe- és kisbirtokosok, a magyar nép e legszámosabb és legszegényebb rétegeinek felmentésére, a magyar demokrácia alapjainak megszilárdítására a legrövidebb határidőn belül, a földigénylők közreműködésével, széleskörű földreformot kell végrehajtani, mely sokszáz-ezer földnélkülit és szegény parasztot tesz életképes kisgazdaság tulajdonosává.

2. A földreform céljaira igénybe kell venni a hazaárulókat, a háborus bünösöket, a Volksbund-tagokat, a német hadseregekben szolgáltak birtokait és teljes egészükben, minden te szereléssel együtt el kell kobozni.

3. El kell törölni a parasztságot kiszípolozó Jurcsék-tervet és fokozatosan szabaddá kell tenni a mezőgazdasági termékek piaci forgalmát. Olyan árat- és terményárakat kell biztosítani, melyek jövedelmezővé teszik a mezőgazdasági termelést és előmozdítják a kisbirtokosok gazdasági megerősödését.

III.

1. Házánk gazdasági önállóságának megszilárdítása és fokozása érdekében erőteljes ipar- és kereskedelemfejlesztő politikát kell folytatni. A fogyasztók millióit és az egész nemzetgazdaságot károsító, elősdi egykező-vállalatokat meg kell szüntetni. A karnelleket és nagybankokat állami ellenőrzés alá kell helyezni.

2. Állami tulajdonba kell venni a föld mélyének kincseit és ezokat az iparvállalatokat, melyeknél a közérdeke a nyereszkedés kiküszöbölését

követeli meg: a villanytelepeket, a koolajtorrasokat, a bauxit-, a szén- és az ércbányákat. Államosítani kell a biztosítást.

3. Hatásosan elő kell mozdítani a magánkezdeményezést és a magán-vállalkozást az egész nép általános érdekeinek javára.

4. A háboru által elpusztított lakóházakat, gyárakat, közlekedést egy-séges, központi terv alapján állami támogatás és irányítás mellett kell újjáépíteni.

5. Szakítani kell a háborus kormányok inflációs pénzügyi politikájával, mely a dolgozó népet sújtja. Biztosítani kell az államháztartás egyensúlyát és az értékálló pengőt. Állami adópolitikának a jövedelmek progressziv megadóztatása és az adómentes létminimum elvét kell követnie. A nép vére és verejéke árán szerzett hadinyereségeket el kell kobozni.

IV.

1. A munkásság évtizedes szociál-politikai követeléseinek megvalósítására és helyzetének megjavítására törvényesen biztosítani kell a 8 órás munkanapot, az évenkénti fizetett szabadságot, a női- és gyermekmunka messzeemenő védelmét, a kollektív szerződéseket.

2. Vissza kell állítani a munkásbiztosítás teljes önkormányzatát és a biztosítás valamennyi ágát ki kell terjesztetni a mezőgazdasági munkásokra és cselédekre.

3. A jövő munkásnemzedék egészséges testi és szellemi fejlődésének biztosítására törvényes védelemben kell részesíteni a tanyócokat.

4. A munkanélküliség megelőzésére munkakalkákat kell teremteni és a munkanélkülieket addig is állami segélyben kell részesíteni.

5. A német háboru érdekeiben folytatott munkásellenes bérpolitikát meg kell szüntetni és a béreket, a fizetéseket a drágaság arányában fel kell emelni.

6. El kell törölni mindazokat a törvényeket és rendeleteket, melyek a mezőgazdasági munkások szabad munkavállalását korlátozzák.

7. Törvényben kell biztosítani a sztrájkjogot, a munkások érdekeinek védelmét.

V.

1. Magyarország demokratikus átalakulása elválaszthatatlan a demokratikus külpolitikától. Ezért gyökeresen szakítanunk kell a német imperializmushoz igazodó külpolitikával, mely egy negyedszázad alatt kéltiben sodorta az országot háborus vereségbe és nemzeti összeomlásba. Szakítanunk kell a magyar imperialista rögeszmevel, Nagy-Magyarország reakciós ábrándjával. Egyszer és mindenkorra szakítani kell azokkal a törekvésekkel, melyek a „magyarság vezető szerepének” ürügye alatt a Duna-medencében élő népek feletti uralomra irányultak s melyeknek egyetlen eredménye, hogy Magyarország német gyarmattá, a magyar nép a németek szoganépévé vált. Gyökeresen szakítani kell a Szovjetunió ellenes politikával, mely egyedül és kizárólag a magyar reakció népellenes politikájának to.yománya volt, romlásba döntötte az országot, ellenségünké tette az egész haladó emberiséget s szöges ellentétben áll a magyar nemzeti érdekekkel.

2. A szomszédai viszonyt és ösztöte együttműködést kell teremteni az összes fő nyitó országokkal, mindenkéltől az új Jugoszláviával és a demokratikus Csehszlovákiával, valamint Nagy-Britanniával és az Egyesült Államokkal és szoros barátságot a hatalmas Szovjetunióval, a népek szabadságának és függetlenségének védelmezőjével, mely segít bennünket a német iga lerázásában.

VI.

A német elnyomók és magyar cin-kosok elleni harcban, a fasiszta és feudális reakció szétzuzására és a demokratikus átalakulás biztosítására községenként és városokint a demokratikus pártok megbízottaitól és kipróbált Hitler-ellenes hazafiakból nemzeti bizottságokat kell teremteni. A nemzeti bizottságok a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front helyé-szervei, melyek egyesítik a demokratikus, hazafias erőket és vezetik a harcot a demokratikus népi Magyarorszáért.

Az új magyar demokratikus rend megszilárdítására és betetőzésére ösz-sze kell hívni az alkotmányozó nemzetgyűlést. Az egybehívandó nemzetgyűlésnek felelős a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front bizottságaira tá-maszkodó ideiglenes kormány, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front kormánya.

A Magyar Kommunista Párt fel-hívja az összes demokratikus pártot, szervezeteket és csoportokat, a Független Kisgazda Pártot, a Szociáldemokrata Pártot, a Nemzeti Paraszt-pártot, a szak szervezeteket, a Paraszt Szövetséget, a partizánosztagokat, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front bizottságait és tekintet nélkül párt-állására minden magyar hazafit, hogy foglaljanak állást a program mellélt, melyet a Kommunista Párt a magyar nép elé terjeszt, mint a nemzeti ösz-szefogás és a nemzeti megújulás alapját.

Célunk a haza megmentése! Harcba hívjuk a nemzetet a program meg-valósításáért!

FELHÍVÁSOK

A Kolozsvári Demokrata Zsidó Népközösség Vezetősége elrendeli, hogy minden Kolozsváron tartózkodó férfi tagja 18—45 évig 6-án, szerdán reggel 8 órakor a városban teljesítendő hétnapi munkaszolgálatra Petőfi-utca 20. sz.án alatt feltétlenül jelentkezzen. Azt, aki ennek a felszólításnak nem tesz eleget, a napokban kifizetendő segélyből végleg kizárják. Vezetőség.

A városi mérnöki hivatal vasszerkezetű gyaloghidak roncsainak ki-emelési munkálataira 6-án verseny-tárgyalást tart. Felhívással a mérnöki hivatal szolgálat.

A Vásárfelügyelőség felhívja azokat a termelőket, akik még igazolványukat nem mutatták be, hogy folyó hó 5-éig hozzák be felülvizsgálás végett a Vásárfelügyelőség irodájába.

Cipész és csizmadia segédek szerdán délután 2 órakor Apor-utca 7. szám alatt tartandó alakuló gyűlésen jelenjenek meg.

Az Építőmunkások Szakszervezetének kémenyeseprő szakszervezeté-nek délután 4 órakor gyűlést tart Kossuth Lajos-utca 32. sz. alatt.

Cipész és csizmadia munkások december 5-én, kedden délután szövetségi gyűlést tartanak Apor-utca 7. sz. alatt.

VIZ-ES VILLANYSZERELŐ szakosztály szerdán délután 3 órakor vezetőségi ülést tart. Minden vezetőségi tag pontot megjelenését kérjük. 1274

FELHÍVÁS. A Fonciere Általános Biztosító Intézet kolozsvári vezérigazgatója (Kossuth Lajos u. 21. l. em.) felkéri összes hazaérkezett zsidó ügyelert, hogy biztosításuk rendezése ügyében fenti irodánkban jelentkezni sziveskedjenek.

CIPÉSZEK FIGYELMEBE. Otödikén délután 1 órakor igazolványkiosztás, mindenkori tagsági könyvet hozza magával. A Vezetőség. 1252

Könyveket (bármely nyelveket) veszlek. Antiquarium, Dák Ferencc-utca 6.

Fogászati Irodalomai megnyitottam Jókai-utca 3. szám, (volt „Unit” Dental Depo) **KLEIN**

...meg is csak **Gratz**-cal **testetek.** SZENTLÉLEK-UTCA 17. SZÁM.

Józsa Béla kolozsvári bujdosása

Egy munkásvértanu élete és halála

(III. közlemény.)

A szabadságharcos Józsa Béla életének legtragikusabb szakasza kezdődött 1941 nyarán, amikor a náci-bérenc magyar katonai klikk Werth Henrik vezérkari főnökkel az élen kikényszerítette a hadüzenetet a Szovjetunió ellen. A Jugoszlávia megrohanásakor szörnyű valóságba ébredt gróf Teleki Pál hiába dobta el az életét, s hiába semmisült meg a titokzatos módon geopolitikai ábrándokat szövögető munkatársa, Csáky István gróf, a vészjeleket nem fogták fel a náci-propagandától zúgó fülek. A hadüzenettel egyidejűleg megkezdődött a hajsz a addig éppen csak megtört demokratá mozgalom éharcsái ellen. Ezeket már az első puskaelődés előtt árulónak bélyegezték meg a magyar néptömegek tulajdonképpeni árulóit. Ránehezdedek a demokrata sajtóra is. Ugyanakkor német márkával a tarsolyában, a háború mellett üvöltözve s kurucnak maszkírozva benyargalt a „Magyar Futár”, és jöttek a többi hü csatlósok Oláh Györggyel az élen, aki közvéleménykutató s hamis adatokkal hemzsező lapja fényjelzéseket hétről-hétre fennhirdette, hogy e téren „Egyedű vagyunk”...

Törvényen kívül...

Az előző években már vizsgálati fogságot szenvedett és rövid illegálisan tartózkodott Józsa Béla ismét törvényen kívüli állapotba került.

— Ha üzött vadként is — mondotta —, de tovább folytatom a harcot a fasizmus ellen...

Imre öccsénél rejtőzködött el 1941 júniusában fent az Ijász-utcában, a tudószanatórium mellett. A padláson rendeztek be számára buvóhelyet, ahová halkán szóló csengőkészülék vezetett fel titkos jeladásra. Itt olvasott napilapokat, könyveket, itt írt, dolgozott határozott célja eléréseért. A kertben Imre öccse egy elvarázsolt lugast is teremtett virágokkal és futó indákkal. Itt pihente ki fáradalmait. Téli éjszakákon sitalpokon bejárták a környékbéli dombokat és halkán dudolták partizán-dalukat:

Zug az erdő, hull a lombja,
Partizán jár a vadonba,
Testét szürös tücske vérzi,
Sziút bújá-baja tépi...

Édesanyám arra kérem,
Mosson ki egy inget nekem,
Inkább megyek az erdőbe,
Mint egy ukrán temetőbe.

Régi, régi szabad élet
Bérceinken újra éléd:
Tábornoknál szól az ének:
Üsséd pajtás, ahol éred!

Kitartással, bátran dolgozott az igaz ügyért. Éjszakánként — állandó kockázatok között — felkereste fegyvertársait. Szívósan tartotta a kapcsolatot a mozgalom többi tagjai között. Birált, buzdított. Nagy hatással volt rá Sztalinnak a háború elején mondott beszéde a kishitűekhez. A német csapatok előretöréseiről szóló nagy hírverés idején bizakodva mondotta feleségének, akivel rejtett utakon kellett találkozni:

— Ne félj, Marikám! Lehet, hogy nehéz napok jönnek még, de a végén mégis a Szovjetunió fog győzni. Taktikai visszavonulásról van szó. Napoleon megégette magát Moszkvánál — melege lesz még Hitlernek is...

Illegálitása idején sürin küldött bravurosán megfogalmazott kis cikkeket a Népszavához és a Magyar Nemzethez László Béla és Hodgyai Béla név alatt. Szívósan készült egy nagyobb ellenállási mozgalom kifejlesztésére.

A Bókepart erdélyi mozgalma élén

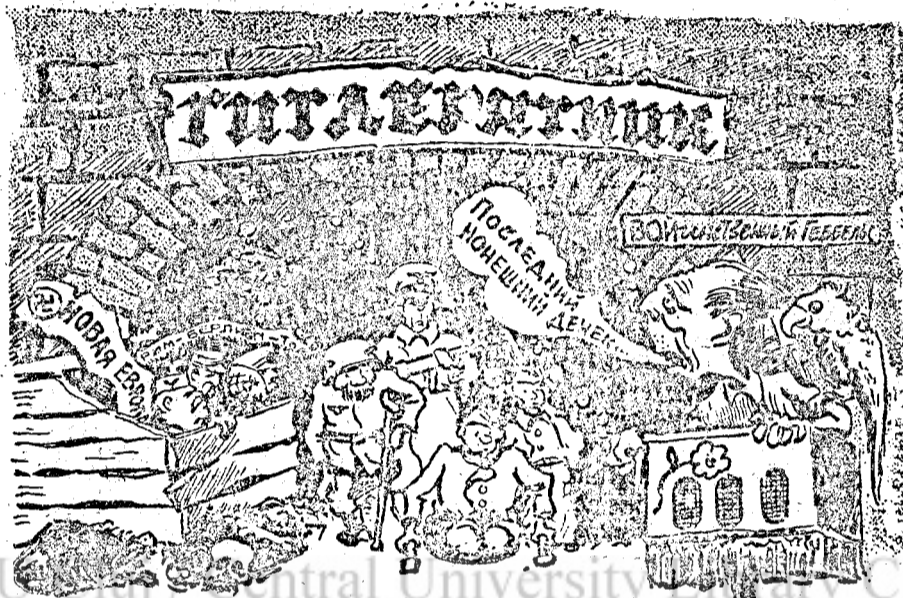
Amikor a Kommunisták Magyarországi Pártja feloszlott, a reakciós oldal ismét a munkásság megtéréséről

és gyengeségéről szólt. Holott mi történt? Az önfelosztás lehetővé tette az összes demokratikus erők szabad találkozását. A fasiszta propaganda elvesztette a támadási alapot és váratlanul szembetalálta magát a Bókeparttal, amely egységesen és lenyűgöző érveléssel mutatott rá rópirataiban az idegen érdekekért hozott véraldozatok hiábavalóságára. Önfelosztása után éppen a kommunista párt adta a legkipróbáltabb harcosok ezreit a békemozgalomnak. A Bókepart erdélyi megbízottja volt Józsa Béla. Fărădhatatlanul dolgozott, írt, agitált.

Ujabb harcában folyton változtatnia kellett buvóhelyeit, hogy azokból kikitörve, új hadállásokat szerezzen a mozgalomnak. A román és magyar népi törekvések sok kiváló hordozójával folytatott megbeszéléseket. Szántó Miklós igazgató lakásán találkozott Groza Péter jelenlegi miniszterelnökhelyettesével. A vele végzett

eszmecsere sok eredménye tükröződik ma a Nemzeti-Demokrata Arcvonal állásfoglalásában az erdélyi román-magyar kérdéseket illetően. Az egyik óvári kis vendéglőben találkozott Móricz Zsigmonddal, a magyar népi irodalom kiválóságával s ez a találkozás sem volt gyümölcstelen.

1942 szeptemberében Imre öccsét és annak feleségét a vegyészeti gyárban, ahol dolgoztak, súlyos szerencsétlenség érte egy robbanás következtében. Józsa Imréné belehalt sérüléseibe. Józsa Bélának ismét buvóhelyet kellett változtatnia. Veronka nővérénél, Flórián Józsefné otthonában rejtőzött el. Két nehéz hónap következett. Napközben a pincében és a fűszekben időzött, ott írt, olvasott. Éjjel 8 és 1 óra között fegyvertársai lakásán dolgozott. Súlyos szennyulladáson és influenzán ment át. A szervezete leromlott. Közben a rosszindulatu szomszédok többször ráuszítják a rendőrséget és minden

Szerkesztőségünk vendége, egy orosz haditudósító kapitány rajzolta ezt a karikatúrát a „Hitlerjára”. Imre, Göbbels, a kintornás, harcsa lelkesíté az utolsó német tartalékokat, míg az „Uj Európa” hontalanná vált vigécel. — Mussolini, Petain s a többiek — már csak a személtudásból kandikálnak elő

Minden gyermek ünnepére

Emlékeztek-e még a régi, gyermekkori Mikulás-estékre? Talán felétek száll emléke ilyenkor a kis piros csizmáknak, aranyozott virgácsoknak, ablakba kitett cipőknek, édessegeknek, ajándékoknak és annak a nagy, lázas várakozásnak, amelyben mindnyájunknak része volt.

Hogy vártuk kigyult szemekkel, felgyult képzelettel, hogy lesünk tél-éjszakákon keresztül, minden kis neszre, minden butor-reccsenésre visszafojtva lélekzetünket, hátha most jön a Mikulás! Az ablakhoz szaladtunk, lázas arcunkat hűtöttük a hideg üvegen. Egy-egy gyermek felgyult képzelettel látta is. Látott valamit, árnyéket, elsuhanó árnyát az éjszakának és szinte megállt a szívverésünk: ez ő! A Mikulás.

Aztán kimerülve mégis elaludtunk. És sohase tudtuk meglesni, amikor odateszi ajándékát lehajolva kis cipőnkhez, ágyunkhoz.

A boldog reggelekre emlékeztek? És a csalódott, szomorú reggelekre? Mikor nem kaptunk semmit? Mert sokan közülünk nem kaptak.

Hiába vártak ők is azzal a nagy, boldogan fájó reszketéssel, hiába voltak jók, jobbak is talán, mint mi, nem volt, aki szeresse őket. Vagy ha volt is, hiányzott az a pár fillér: az aranyozott dió, ami, szentjánoskenyér ára.

És ők voliak többen! Akik szótlanul, vagy hangosan sírva, pici öklüket összeszorítva szenvedtek már akkor is az igazságtalanságtól.

Visszaemlékeztek-e még erre a keserű szenvedésre?

Vagy nektek, akik kaptatok jut-e

eszetekbe az, amit az első boldog pillanatokban ígértetek: ezután jobbak leszünk!

Most mindéz eszetekbe kell jussón, Mert adnotok kell! Adni ezért a régi emlékéért és adni azért, hogy jobbak legyünk! Tudjátok, hány száz kisgyermek él körülöttek, akiknek nem Mikulás-ajándékra, de tányér meleg ételre sem telik? Hogy hányan vacognak hideg vackaikon, míg anyjuk vagy apjuk valahol azért a darabka kenyérért, pür krumpliórt dolgozik, amit reggel munkába sietés előtt adhat nekik?

Ezeknek a gyermekeknek étel kell! Erősítő egészséges táplálék, napos, meleg otthon kell! Ember kell, aki szeretettel és szakértelemmel neveli. Fel kell állítani a gyermekotthonokat, a bölcsődéket, testben-lelekben egészséges embereket kell nevelnünk. És nem várhatunk sehonnan segítséget, nekünk kell ezzel is megbirkózni. Nyíssátok ki szíveteket és akkor adni fogtok! Ha gyermekeketek van, lepjétek meg szerényebb ajándékkal, legyen kisebb a csomagocská és így jut majd a többinek is. Ha nincs gyermekeketek, tar sátok kötelességnek, hogy a másénak adjatok. Amennyit tudtok, annyit adjatok csak, nem kívánunk lehetlent.

Hadd higgyenek tovább is ők a csodában, de a segíteni akarás, a szív, az emberi szeretet nagy csodájában higgyenek, a leüzent világ hamis mesefigurája helyett.

Legyen ez a nap, a Mikulás-nap ezután is a gyermekek ünnepé. De minden gyermeké kivétel nélkül!

F. Jugalmas Ilona

esetben csak csodával határos módon menekült meg. Októbertől karácsony szombatjáig Krisán János faipari munkás adott neki menedéket. Megható odaadással támogatták a munkások, sa át biztonságuk kockáztatásával is. Érezték, hogy ez a meghajszolt hős szabadságharcos népének, osztályának minden fájdalmát testében és lelkében hordozza.

Levél

egy pap-képviselőhöz

1943 szeptemberében a többi között ezt írta egy református pap-képviselőnek:

„Azt mondják a nagy politikusok, ne tegyük fel a kérdést, hogy: mi lesz? — Most mondják ezt, amikor megint százezernyi magyar fiú, apa pusztul oda, tizezrek feküsznek lefagyott kezekkel, lábakkal, öröknyomorékként: amikor a békés parasztot, munkást, polgárt arra kényszerítik, hogy a saját földjét védő orosz parasztok után fendezenek hajtvadászatot, azért, hogy a német fasiszták nyugodtabban fosztogassák ki Ukrajnát.”

„Hiszen ha nem volna magyar összetartás, amiről annyit beszélnek az urak, ha nem fájna gyönyörű Budapestünk sorsa, még akkor is — tudom — a székely falvak százaiban akkor is remegve figyelnék, mikor zudulnak rá a bombák városainkra, hiszen sok, sokezer gyermek, testvér, rokon van e városok között, holnap talán alatta: székely cselédek, székely munkások.”

„A jövőnk, nemzetünk sorsa kényszerít — jelentette ki levelében Józsa Béla — hogy kérdezzük, vitassuk és amennyiben tőlünk függ, megszabjuk: mi legyen! De meg lehet-e azt ma vitatni itt? Az Ön pártja, az Erdélyi Párt vezetőségének egyrésze még hallani sem akarja ezt a szót: demokrácia. Azt pedig, hogy: béke, ki sem szabad ejteni, mert — mint mondják — összeomlana a hadsereg. Hát annak a nyílt kimondása, ami milliók lelkében él, ez tragédiát jelentene? Hát Rerédi hercegprímás, Ravasz László és Raffay püspök az ország pusztulását akarják? Hiszen nemcsak kimondották a békét, hanem alá is írták azt a beadványt, amelyben a miniszterelnöktől Budapest nyílt városára való nyilvánítását kérték.”

Levele végén határozottan szögezi le a tényeket:

„Azt mondják és írják, nem tiltakoznak az imrédysta és nyilas szervezkedések ellen, mert rögtön a baloldaliság vádja érne Önöket. Inkább összeműködtek azokkal a pártokkal, amelyeknek nagyrésze van abban, hogy Magyarország ma félig Hitlergyarmat s a Volksbund és Gestapo benne az ur. Ma tenyegedőznek, amikor Apácai Cserei János, Gábor Aron Erdélye, az igazi Erdély kezdé visszakapni a hangját! Ma, amikor az erdélyi magyar értelmiség kezd felelősségének tudatára ébredni, amikor a demokratikus pártok szervezkedni kezdenek, s a nemzetiségekkel való megbékélést hirdetik, mint a békének egyik fontos alapját. Eppen ma mozgósítják a piros-fehér-zöldre festett ügynököket s a Bach korszakból ittmaradt, de magyarrá nem lett bérenceket minden becsületes kezdeményezés és kezdeményező ellen!?”

„Hiszem, hogy Ön, mint a többi székely értelmiségi, hitet tesz az erdélyi szabadságeszmék mellett és a béke mellett!”

Ezt írta Józsa Béla 1943. szeptember 1-én. És november 13-án letartóztatták s kilenc nap alatt halálra kínozták. Élete valóban a szabadságharcos élete és halála a vértanu halála volt.

László Béla

SZÍNHÁZ

1944 december 5 kedd d. u. 3 órakor: Leányvásár.

1944 december 6 szerda d. u. 2 órakor: Légy jó mindhalálig.

1944 december 7 csütörtök d. u. 3 órakor: Légy jó mindhalálig.

1944 december 8 péntek d. u. 3 órakor: Légy jó mindhalálig.

A szovjetirodalom kezelei

Az európai népek a mai orosz irodalmat, a Szovjet elszigeteltsége miatt sokáig alig ismerhették. Egy-két magyar nyelvre is lefordított könyv elhozta köztünk is egy új világ nagyjainak gondolatait, mégis többé-kevésbé titok maradt, mi lett Tolsztoj, Dosztojevszkij, Puskin szellemi örökségéből. Kik és milyen körülmények között folytatják munkájukat? Melyek azok az utódok a legnagyobb európai regényírókhoz? Az ellenséges propaganda azt állította, hogy nem, mert az anyagelvű Szovjetunió az emberi lelkiismeret forrásait megsemmisítette... Ma már, a szabad kulturális érdeklődés elfojtására irányuló hatalom megszűnése után, újra érdeklődéssel fordulhatunk annak a nemzetnek az irodalma felé, amelyik a „Háború és béke”, a „Bűn és bűnhődés” s „A félkegyelmű” mesterművein át a legmélyebb emberi gondolatokat tolmácsolta.

Ha visszatérünk az elejtett kulturális kapcsolatokhoz s a szovjetirodalom kezdetét tanulmányozzuk, megállapíthatjuk, hogy bármennyire is elzárkóztan a Szovjetunió, valami egyetemes törvényszerűség alapján ott is azok az irodalmi változások mennek végbe, mint egész Európában.

A futurista költészet ott is a világháború előtt keletkezett, mint a többi európai izmusok s a hosszas évek elején a Szovjet hivatalos költészetévé vált. Akkoriban még bajos volt könyvet kiadni. A költők kávéházakban gyűltek össze s ott olvasták fel egymásnak s az érdeklődőknek verseiket. Az első szovjetiek: a lírikusokéi. A szovjetköltő, a lélek mérnöke — ahogy őket Sztalin nevezi — képviseli egyelőre az irodalmat. Ekkor élt Blok, a híres Tizenkettő költője s a népi származású, József Attilára emlékeztető csodálatos őstehetség: Jeszényin. A futurista Majakovszkij még a világháború előtt adta ki főműveit, a Hátgerincfuvalát és a Nadrágos Felhőket. Most megírja híres Nápiparancsát a művészet csapataihoz. Majakovszkij különben, a Munkásköltő s a Lenin szerzője, aki százötvenmilliónak írt — egyik könyvének is ezt a címet adta — az első évek leghíresebb és legtermékenyebb költője volt.

Esztéták és az irányzatosság hívei

A forradalom harmadik esztendőjében megalakul a Proletkult szervezete. Célja, hogy létrehozza a proletár társadalomnak megfelelő proletár irodalmat. Felvetődik a probléma, hogy milyen legyen a viszony politika és irodalom között a szovjetállamban? Inkább az elméleti viták, mint az irodalmi alkotások korszaka ez, mely az írókat két táborra osztja. Az aktivisták — az irányzatosság hívei — szerint az irodalom teljesen a társadalom függvénye, tehát a proletár társadalom művészete csakis proletár irodalom lehet, vagyis olyan, amit proletárok írnak proletároknak. Célja a kollektivitásra való nevelés.

A szélsőségesekkel szemben a mérsékeltbben gondolkozók át akarják meníteni a régi kultúra értékeit is és hozzá akarják asszimilálni azt a proletár társadalomhoz. Fenntartják, hogy a művész célja a kifejezés és ábrázolás. A művészet lényege nem lehet az irányzatosság, hanem a szerep és igazság. Az esztéták Szerapion-testvérek néven szervezkedő írói csoportját, mivelhogy ők maguk nem proletárok, de az új társadalmi rend szövetségesei, „ultrások”-nak nevezik el.

Az aktivisták szervezete, a Lef, főleg futuristákból áll, élkora Majakovszkijjal.

Az új gazdasági politika rendszer (a NEP) ebben az időben gazdasági téren az egyéni kezdeményezést támogatja. Az a változás irodalmi téren az esztétáknak kedvez.

A szovjetirodalom új szakaszba jutott. Erről külön kell szólnunk.

Nemesné Szabó Éva

Legújabb

A brit hadsereg megindította nagy támadását a Maas-menti utolsó német hidőrállás ellen

Linnichben és Jülichben utcai harcok folynak

LONDON, december 4. (Reuter) A Maas balpartján lévő utolsó német hidőrállás ellen vasárnap indított brit támadás kedvezően alakul. A brit csapatok estére áttörték a védelem első rétegét és elérték Venlo külvárosát amely egy kilométerre van a folyótól.

A Ruhr-vidéki csatában utcai harcok folynak Linnichben és Jülichben, ahol a német helyőrséget egyre szűkebb térre szorítják. A két város között a szövetséges csapatok elfoglalták Röhrdorfot.

A Saar-medencében előrenyomuló amerikai kötelékek megszállták Saarlautern nagy hídját és áthattoltak a folyó tulsó partjára.

Patton tábornok 3. hadserege 65 kilométer mélységű fronton küzd Németországban, a 7. amerikai hadsereg pedig dél felé 50 kilométeres arcvonalon nyomul előre a Saar felé.

Délen a francia 1. hadsereg észak és dél felől hatol előre Kolmar térségében.

A szövetséges légierők november hó folyamán százezer tonnánál nagyobb mennyiségű bombát dobtak Németországra. A támadások súlypontja főleg a nyugati arcvonalhoz közel eső sok-sok szintetikus olajközpont és vasúti csomópont volt. A Földközi-tenger vidékén állomásozó szövetséges légierő rendkívül hatásosan támogatta az albániai és a jugoszláviai harcokat és többszáz tonna hadianyagot szórt le ejtőernyővel Tito marsall csapatai számára. Olaszországból felszállt szövetséges repülőgépek Bécs körzetében fontos hadicélokot támadtak.

Szálasi zsarolni akarja a svéd kormányt

LONDON, december 4. (Reuter.) A Dagens Nyheter című stockholmi lap jelentése szerint a Szálasi-kormány új módszerrel próbálja elismertetését kizsarolni a svéd kormánytól. Közölték, ha Svédország nem ismeri

el hivatalosan a Szálasi-kormányt, a magyar hatóságok megtorlást fognak alkalmazni azzal a 4500 zsidóval szemben, akik svéd utlevél oltalma alatt élnek Magyarországon.

Tito csapatai elfoglalták Knint, a németek utolsó dalmáciai erődállását

MOSZKVA, december 4. (Rádió.) Tito tábornagy hétfő reggeli hadijelentése közölte, hogy a felszabadító jugoszláv hadsereg elfoglalta Csacsákot, a Morava-völgyében lévő fontos

gócponot és a város egész német helyőrségét megsemmisítette. Dalmáciában elfoglalták Knint, az utolsó német erődállást. A bekerített ellenséges erőcsoportot felszámolták.

Apórhirdetések

Adás-vétel

BÉLYEGGYŰJTEMÉNYEKET, tömegbelleget, régi levélborítékokat vásárolunk. Bélyegkereskedés, Dávid Ferenc-utca 12. 935

ELADÓ ebédlő, fonott előszobabutor, egyszerű és kétszárnyas ajtó, villany-és petróleumrezo, üvegballonok, nagy falitűkör állvánnyal, összecsukszó vaságy, ebédlő és háló villanylámpák. Érdeklődni Szabadság-tér 27. 1. 4. 1126

ÖNTÖTTVAS radiátor fűtőtestet keresek megvételre 300 m² fűtőfelületig. Katona István Kolozsvár. Árpád-ut 13. 1133

ELADÓ használt háló, ebédlő, szekrények, székek és egyéb butorok. Megtekinthető délután 2-5. Majális-ut 21. 1145

KÜLÖNBÖZŐ butorok kaphatók, egy- és kétszárnyú antik ruhaszekrények, vitrin, könyvszekrény, komódok, 12 személyes kihúzható 4 kárpitozott székkel, íróasztal, ebédlőkredec, festmények, tükrök. Kossuth Lajos-utca 14. Kanyaró. 1191

„UJ”, kombinált, festett háló eladó. Kővespad-u. 25. 1206

ELADÓ szépkivitelű, zománcozott konyhaberendezések, diófurniós, kombinált szekrények, asztalok, székek, szelönök, rehamék, íróasztalok és egy használt hálóberendezés. Butorraktár, Teleki Pál-u. 3. (Ovár.) 1216

PORSZIVÓGÉPET keresek megvételre. Bercsényi-u. 15. 1238

FOGÁSZATI műszereket, anyagot, motort bármilyen állapotban, magas áron veszek Klein Dental Depo, Jókai-utca 3, volt „Unit”-helyiség. 1237

MÉGVENNEK könnyű, négykerékű, kézzel húzható teps kocsit, Muntján, Temetkezés, Utó-utca 1. 1264

EGY női aranygyűrű eladó. Cím a kiadóban. 1229

SZÉPKIVITELŰ hálóbutor eladó, darabonként is. Magyar-utca 11, emelet. 1245

EGY 665, egy 455 és egy 355 literes hordó eladó. Rózsa-utca 2. 1249

HÁLÓSZOBABERENDEZÉS, alig használt, egy kombinált szekrény toleltatással, négy főtől székkel eladó. Érdeklődni Deák Ferenc-u. 36, III. em. 13. ajtó 1254

SZÉLBUNDA eladó. Postakert-u. 6. Ham-án. 1253

EGY férfi vagy női varrógépet bőségesen felszerelték. Venni. Cím: Király-utca 8, Taksony vezér-u. 69. 1260

ELADÓ egy moerr könyvszekrény. Budai nagy Antal-u. 64. Asztalosműhelyben. 1231

SUB ÉRT, precíziót keresek megvételre és esztétikusnak való rapid-acéit. Ravag géppártyár, Altona-u. 19. 1263

GYERMEKFÜRDŐKAD eladó. Kossuth Lajos-utca 34, III. em. Horváth. 1227

ELADÓ gyermekágy, mely gyermekkosci, egy női kosztüm és egyéb butordarabok. Jókai-u. 25, I. em. 1233

VESEK használt, jókarban lévő vitrin, kombinált szekrény. Címeket „Furniros” jeligére a kiadóba. 1222

ELADÓ teljesen új, komplett háló, rozsaliszánder asztallal és fotelekkel. Dónát-ut 162. 1217

ÉSZESEDÉSRE átadnám 2 holdas gyümölcsösömet hozzáértőnek, szoba, konyha, istállóval, Dónát-uton. Melis fodrász, Bartha M.-u. 2. 1217

ELADÓ főzőkemence, Nyárfasor 25 sz., sörgyár mellett. 1275

VESEK 38-as zipzáros hócipőt vagy csizmát. Cím a kiadóban. 1266

ÚJ városi bunda jutányosan eladó. Érdeklődni Józsay szücsnél, Szentegyház-utca 8. 1237

NŐI szőrmebundát jó állapotban megvételre keresek. Cím a kiadóban. Gr. 22 1/2 TOLGYAFEDÉSZKAT keresek megvételre bármilyen mennyiségben. Muntján temetkezési vállalat. 1148

ALLÁST KERES

MINDENFÉLE irodai teendőkhöz jártas két nyugdíjas vasúti tisztviselő elhelyezkedést keres. Cím a kiadóban. 1265

ALLÁST KAPHAT

BEJARONÓT keresek délelőttre, esetleg 1 szoba konyhás lakást is kaphat. Tordai-ut 5. 1239

FIATAL, intelligens kiszolgálóanynt felvesszünk. Ausländer üvegüzlet, Széchenyi-tér. 1247

EGY idősebb nő keresek, ki lakásom takarítását végezné fizetés és lakás ellenében. Értekezni 12-3 között. im Pekri-utca 2 sz., Erzsébet-ut végén. 1240

PAPIR-művirágké-zítőt keresek. Muntján temetkezési vállalat. 1240

CIPÉSZEGÉDET keresek, piaci munkára. Ágoston-u. 10. 1243

LAKÁS

EGY, esetleg 2 szoba, konyha és fürdőszobas lakást keresek Szabadság (volt Fő-tér) közelében. Nagy Mihály, Szabadság-tér 8. 1265

KÉT szoba, fürdőszoba és külön egy szoba együttesen kiadó a színház közelében. Cím: Majális-u. 22 sz. I. em., d. e. 1. 9-2-ig. 1251

SZÓSA konyhás lakást adok felügyelet. Értekezni Buzi-utca 21. 1236

ÖT szoba, konyha, fürdőszoba, Honvéd-utca végén, raktárhegyiséggel kiadó. Cím: Majális-u. 22 sz. I. em., d. e. 9-2-ig. 1251

NÉGY szoba, komfortos lakás kiadó. Erdőkölödni Ausländer üvegüzlet, Széchenyi-tér. 1247

KERESEK 2 szoba, konyha, komfortos lakást, Széchenyi-téren vagy közvetlen közelében. Cím: Fülöp Géza-cég pénztár-nál, Széchenyi-tér. 1268

SZABADSÁG-téren emeleti kettő szoba konyhával azonnalra kiadó. Értekezni Szabadság-tér 13. Háztulajdonos. 1273

KIADÓ egy parkettes utcai szoba. Dohány-utca 1. 1241

KIADÓ szép, butorozott szoba, fürdőszobahasználattal. Cím a kiadóban. 1241

UTCAI, különbejárata butorozott szoba kiadó. Bethlen-utca 4. 1262

MUNKÁCSY-utcában tisztviselő vagy idősebb házaspár butorozott szobát kaphat. „Előnyös” jeligére. 1219

KOMFORTOS, teakonyhás garzonlakás kiadó. „Modern” jeligére. 1219

HÁROMSZOBÁS, kertes lakást keresek, lehetőleg a belvárosban. „Komfortos” jeligére a kiadóba. 1238

KIADÓ szoba, konyha. Nyárfasor 25. 1275

ÖT CFR-hivatalnok keres központban két-háromszobás, berendezett lakást, agyneművel. Értekezni üzletvezetőknél, Magyar-utca 2, 14-es szoba. 1276

LAKÓTÁRSNÓT keres tisztá, egészséges szobába idősebb asszony. Kőkeri-u. 80 szám. Gr. 1276

Különfélék

FELKÉREM azokat, akikre hugom, dr. Kovács Andorné, Frenkel Sári megörzésre értéktergyakat bízott, nálam jelentkezzenek. Dr. Frenkel, Bocskai-u. 3. 1270

OROSZ fordítások irodalmi nyelvein, feliratok cirill betűkkel, kaligrafikus írással készülnek Görög-irodában, Deák Ferenc-utca 1 sz. 1271

ROSMANN Dező ezúton kéri mindazokat a barátokat és ismerősöket, akiknél szülei és hozzátartozói (Rosmann Samu, Rosmann Dezsőné, Czimmer József, Ulein Peery, Jennike madám, Bokor Elemér és neje) elhurcolásuk előtt értéktergyakat, pénzt vagy okmányokat adtak át megörzés céljára, vagy azok hollétérol tudnak, legyenek szivesek címüket a Lepsge-könyvkereskedésben (Szabadság-tér 50) leadni. 1148

FELHÍVÁS! Turul Biztosító Intézet felkéri azon ügyfeleit, kik lakcímváltozás miatt nem találhatók meg, hogy közöljék haladéktalanul új lakcímküvet irodánkban 10-1-ig, Malinovszky-tér 1, felem. 4, merkülönb elvesztik jogfolytonosságukat és így biztosításuk automatikusan megszűnik. 1253

FELKÉREM Glück Ernő fogász sógornójét, adja le lakáscímét. Farkasné, Gottlieb Szerén, Ötvös-utca 11, II. em. 1267

KÉREM mindazokat, akik tudnak a Kabán-utuk és Csemiczkyne Klementisz Ilona hollétérol, értesítsenek Kolozsvár, Győrűrs. Jenő-utca 2 sz. alatt, vagy Görög-fordító-irodában, Deák Ferenc-utca 1 sz. 1271

FIGYELEM! Idegen nyelvek tanítását újra megkezdem. Angol Berlitz-et „Illustrated Book for Children” megveszem. Perroy, Bartha Miklós-u. 23, emelet I. 1230

ÉRTESEM a hölgyközönséget, hogy nőikalap-szalonomat megnyitottam és mo-delek után alakításokat készítek. Szives pártfogást kér. Harangi Jánosné sz. Rácza Ida. Dózsa György utca 3. sz. (v. Wesselényi u.) az emeleten. 1258

ELVESZETT dec. 1-én Diófa utcától a Széchenyi-térig egy Szöllősi József névre szóló román katonakönyv két bejelentővel, egy házassági levél és még több irat. Beszűletes megtaláló jutalomban részesül. Cím Diófa utca 57. 1251

SZÉKELY GÉZA szövedő elköltözött Almos v. u. 38 alól Tamás András u. 24. sz. alá. 1256

Horváth László nyelvtanítását régi helyen újonnan megnyitotta. Dózsa György-u. 11. (v. Wesselényi)

FOTO Horváth fényképészeti műterem keres megvételre nagytű kopirozógépet és fényképezési anyagot. Malom-u. 4. 1209

ELJEGYZÉS. Czégeni Margit és Szolnoky Győző jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

HAZASSÁG. Dr. Tombory Ernő Nagyváradi és Szilágyi Erzsébet Szűcsné, november 30-án házasságot kötöttek. Minden külön értesítés nélkül.

SCHULTZ FERENC fogász működését megkezdte Bartha Miklós u. 23. sz. alatt. 1232

Jól, linomat vásárolni? Térj be Palához venni. Van ott minden linom a ledél. Szerdán nyitja, gyere el. Malom-utca 18.

Szerkesztő BALOGH EDGAR
A szerkesztésért felel NAGY ISTVAN